

SCHOOLPLAN MLA 2017–2021

De M van het MLA

Versie 11 december 2016

Inhoudsopgave

1. Inleiding

2. Kader, missie, identiteit, visie en onderwijsdoelen

2.1. Montessori Lyceum Amsterdam

3. Onderwijsontwikkeling en onderwijsbeleid 2017-2021

3.1. Wettelijke opdracht

3.2. Organisatie

3.3. Het advies van de M-werkgroep en de M van het MLA

3.4. Didactiek

3.5. Keuzemogelijkheden voor leerlingen

3.6. Cultuurprofielschool

3.7. Gymnasium

3.8. Verdieping

3.9. Buitenschool

3.10. Doorstroom

3.11. Opbrengsten

4. Begeleiding en ondersteuning

5. De voorbereide omgeving

5.1. Pedagogisch klimaat

5.2. Veiligheid

5.3. De gebouwen

6. Participatie

6.1. Leerlingparticipatie

6.2. Ouderparticipatie

6.3. Deelmedezeggenschapsraad

7. Personeelsbeleid

7.1. Medewerkers, docenten, deelschoolleiders en directie

7.2. Doelen van het personeelsbeleid

7.3. De AcOA

7.4. Scholing

7.5. Arbeidsbelasting

7.6. Gelijkberechtiging

8. Financieel

8.1. Financieel beleid in de periode 2017-2021

8.2. Formatietoedeling en taakbeleid

9. Kwaliteitsbeleid

9.1. Regulier kwaliteitsonderhoud

9.2. Groot kwaliteitsonderhoud

10. Beoogde resultaten 2021

11. Het schoolplan 2017-2021 als leidraad

12. Literatuur

1. Inleiding

Het Schoolplan 2017-2021 geeft aan op welke wijze het MLA in deze periode vorm wil geven aan het leren van de leerlingen, aan de ontwikkeling van het onderwijs en van de schoolorganisatie.

Het thema van dit schoolplan is **De M van het MLA**. Dit betekent dat het MLA het montessorigehalte van het eigen onderwijs en de brede ontwikkelingsdoelen van het voortgezet montessori-onderwijs in Nederland - zelfstandigheid, creativiteit en maatschappelijke verantwoordelijkheid - in de komende vier jaar wil versterken en de meerwaarde daarvan, de persoonlijkheidsontwikkeling van de leerlingen, meer zichtbaar wil maken binnen het leren. Daarom staan de thema's die zijn aangedragen in het advies van de M-werkgroep van december 2015 - omgaan met vrijheid en verantwoordelijkheid, samen leren en samen doen, werken in de werktijd en de MLA-kroniek - centraal in dit schoolplan.

Wat de cognitieve kwaliteit van het onderwijs betreft staat de school er goed voor. De slagingspercentages bij het eindexamen liggen boven of op het landelijke gemiddelde. De CE-cijfers zijn goed in balans met de SE-cijfers. De resultaten van een klein aantal vakken verdienen in de komende vier jaar gerichte aanpak omdat deze in vergelijking met het landelijk niveau te veel afwijken.

In de komende vier jaar is de school opnieuw ingedeeld in een mavo-afdeling, een havo/vwo-onderbouwafdeling en een havo- en vwo-bovenbouwafdeling. De afdelingen bestaan uit meerdere deelscholen. Deze afdelingen krijgen een grote mate van autonomie met betrekking tot de onderwijsontwikkeling en onderwijsinhoud. De profilering en de ontwikkeling van de mavo in de Van Ostadestraat vormen daarbij een belangrijke punten van aandacht zowel wat het onderwijsaanbod betreft als met betrekking tot de werkwijze. Daarnaast zal de ontwikkeling qua leerlingenaantal in de komende jaren een rol spelen bij de positionering van deze afdeling binnen het MLA en binnen de MSA als geheel. Naast het borgen van de goede resultaten van de havo is ook de nadere profilering van het vwo in de komende vier jaar van belang. In de afdeling havo/vwo onderbouw vormt ook het bevorderen van een meer gelijke verhouding jongens en meisjes met oog op de heterogeniteit een punt van aandacht.

De bekostiging van de school is een belangrijk aandachtspunt voor de komende vier jaar. Daarbij is de achterblijvende bekostiging door de overheid in combinatie met het allocatiemodel van de MSA als organisatie onderwerp van onderzoek. De uitkomsten van dit onderzoek dat voor december 2016 moet worden afgerond, zijn bepalend voor de financiële ruimte die de school heeft om het onderwijs met ingang van schooljaar 2017-2018 vorm te geven.

Het schoolplan 2011-2015 is met instemming van de inspectie verlengd tot 2016. Van dit schoolplan is een evaluatie gemaakt. De evaluatie is aangeboden aan alle medewerkers en aan de DMR. De evaluatie is op te vragen bij het secretariaat van de schoolleiding.

Conform de richtlijnen van het ministerie van Onderwijs geeft dit schoolplan de stand van zaken weer bij aanvang van het schooljaar 2016-2017. Daarnaast presenteert

het de visie van de school op de onderwijsontwikkeling van de school in de periode 2017-2021.

2. Kader, missie, identiteit, visie en onderwijsdoelen

2.1. Montessori Lyceum Amsterdam

Het MLA is de oudste school voor voortgezet montessori-onderwijs in Nederland, in 1930 opgericht door ouders, om hun kinderen ook voortgezet onderwijs op montessoriaanse grondslag te kunnen laten volgen. De missie van het MLA is primair het bieden van vervolgonderwijs aan leerlingen van montessoribasisscholen.

Het MLA heeft zijn eigen visie op voorgezet montessorionderwijs voor gymnasium, atheneum, havo en mavo. De kern van die visie is “**help mij het zelf te doen**”. Om dit te bereiken, zijn drie woorden belangrijk: vertrouwen, verantwoordelijkheid en zelfstandigheid. De grondhouding van het MLA is **vertrouwen**. Iedere leerling wordt gezien, wordt serieus genomen en er wordt geluisterd naar wat hij of zij te zeggen heeft. We gaan in gesprek. De leerling mag een eigen mening hebben, zolang deze op respectvolle wijze wordt geuit. Het gaat daarbij om gelijkwaardigheid en het respecteren van elkaar.

Uitgangspunt van het MLA is het potentieel van de leerling. We kijken vooral naar wat hij of zij wel kan en niet zozeer naar hetgeen de leerling niet kan. Door deze pedagogische aanpak ontstaan een veilige sfeer, verdraagzaamheid, wederzijds respect en wederzijds vertrouwen. Op basis van dit vertrouwen leren we de leerlingen wat **verantwoordelijkheid** is en hoe je hier mee om kunt gaan. Het gaat daarbij niet alleen om verantwoordelijkheid voor het eigen leerproces, maar ook om sociale en maatschappelijke verantwoordelijkheid.

Jonge mensen, die verantwoordelijkheid durven te nemen, respect voor anderen op kunnen brengen en vrij zijn van vooringenomen waardeoordelen en die beredeneerde standpunten in kunnen en durven nemen over maatschappelijke verschijnselen zijn van grote waarde voor de samenleving. Kennis van verschillende invloeden en culturen, begrip op kunnen brengen voor anderen, verdraagzaamheid, gelijkwaardigheid, autonomie en het durven afwijzen van intolerantie en discriminatie zijn van groot belang. De school stelt zich daarom ten doel hier een positieve bijdrage aan te leveren.

Wij geven de leerling verantwoordelijkheid om zelf beslissingen te nemen en keuzes te maken. Binnen dit proces mogen ook fouten gemaakt worden. Door hierop te reflecteren, kan de leerling zich bewuster worden van zijn of haar handelen, Waardoor van de gemaakte fouten geleerd kan worden.

De leerling krijgt op het MLA dus de ruimte om zelfstandig te worden. Hoe meer een leerling in staat blijkt om verantwoordelijkheid te nemen, hoe meer vrijheid en ruimte de leerling heeft in het eigen leerproces. Hierdoor groeit de **zelfstandigheid** en daarmee ook het zelfvertrouwen. De leerling leert op deze manier, dat hij of zij het zelf kan doen.

Naast cognitieve doelen gaat het op het MLA om persoonlijke ontwikkeling en om het goed positioneren van jonge mensen voor de maatschappij. De **brede**

ontwikkelingsdoelen van het voortgezet montessori-onderwijs die het MLA daarbij nastreeft zijn:

- > zelfstandigheid
- > creativiteit
- > maatschappelijke verantwoordelijkheid

Voor het MLA levert dat de volgende **onderwijsdoelen** op:

- > het ontwikkelen van een zelfstandige, moreel bewuste, onafhankelijke en evenwichtige persoonlijkheid
- > het verwerven van kennis en bekwaamheden om in studie, werk en samenleving succesvol te kunnen functioneren
- > een persoonlijke, creatieve, zelfstandige rol te leren vervullen in de samenleving van nu en van morgen met verantwoordelijkheid voor jezelf en voor de ander
- > het kunnen ontwikkelen van individuele talenten

In het onderwijs van het MLA wordt gewerkt met de **montessorikarakteristieken** die bepalend zijn voor de wijze waarop het voortgezet montessori-onderwijs is ingericht:

- Hoofd, hart en handen: montessori-onderwijs biedt een bredere vorming aan dan alleen gericht op cognitieve doelen en streeft naar verdieping van leren door integratie van hoofd, hart en handen.
- Leren kiezen: het is een voorwaarde voor de ontwikkeling van de zelfstandigheid dat leerlingen leren om keuzes te maken.
- Reflecteren: reflectie op het leren vormt voor de docent en leerlingen de basis om vast te stellen waar een leerling staat in zijn of haar ontwikkeling en daarnaar te handelen.
- Sociaal leren: leerlingen zijn in de leeftijdsfase van het voortgezet onderwijs erg gericht op het sociaal functioneren met leeftijdsgenoten. Het van en met elkaar leren is een belangrijke karakteristiek.
- Samenhang in leerstof; de nota *Het Montessorionderwijs in de 21^e eeuw* geeft aan dat leerlingen werkelijkheidsgebieden moeten onderzoeken. Daarmee worden de grenzen tussen de traditionele vakken overschreden.
- Binnen en buiten school: het leren van bekwaamheden en het verwerven van een maatschappelijke rol vindt in en buiten school plaats. Analoot aan de 'oefeningen voor het dagelijks leven' van de montessoribasisschool schenken vmo-scholen aandacht aan oefeningen voor het maatschappelijke leven.

Om de onderwijsdoelen te realiseren moet de school, in combinatie met het toepassen van de karakteristieken, een leer- en werkgemeenschap zijn met een sterk **pedagogisch klimaat**, waarin leerlingen, docenten, ouders en medewerkers elkaar vertrouwen en respecteren. Vanuit dit vertrouwen krijgen leerlingen de ruimte om te leren in toenemende mate verantwoordelijkheid te dragen en te accepteren. De docent draagt in dit proces professionele verantwoordelijkheid voor de begeleiding van de leerlingen. Het is daarnaast ook van groot belang dat ook de ouders de aanpak van de school ondersteunen en daar ook actief aan bij dragen. Leren verloopt optimaal als het betekenisvol is. Pedagogiek en didactiek liggen daarbij in elkaars verlengde. De school vormt voor de leerlingen een veilige en aantrekkelijke, voorbereide omgeving, die in veelvuldig contact staat met de

buitenwereld en waar leerlingen naast zelfstandig en individueel leren ook leren van en met elkaar in een actieve **didactische werkwijze**. Ze moeten daarbinnen worden uitgedaagd, een zekere diepgang ervaren, keuzes kunnen maken en via reflectie leren na te denken over hun eigen stijl van leren en werken. Om goed een rol te kunnen spelen in de samenleving is het belangrijk dat een leerling niet alleen kennis en vaardigheden vergaart in allerlei vakken, maar ook inzicht in zichzelf.

3. Onderwijsontwikkeling en onderwijsbeleid 2017-2021

3.1. Wettelijke opdracht

Het MLA verzorgt onderwijs voor gymnasium, atheneum, havo en mavo. De school neemt alle wettelijke voorschriften in acht en richt zich naar de instructies van het ministerie van Onderwijs en de aanwijzingen van de Inspectie van het onderwijs. Voor alle vier de opleidingssoorten biedt de school volwaardige onderwijsprogramma's aan en neemt wettelijk voorgeschreven schoolexamens en centraal schriftelijke examens af. Bij het behalen van het examen krijgen leerlingen de wettelijke en landelijk erkende schooldiploma's. Alle afdelingen voldoen aan de wettelijk voorgeschreven onderwijstijd. Het oordeel van de Inspectie van het onderwijs is voldoende voor alle afdelingen van de school.

3.2. Organisatie

Het MLA maakt deel uit van de Montessori Scholengemeenschap Amsterdam. De **MSA**. De MSA stelt zich ten doel in Amsterdam en in de regio Amsterdam eigentijds voortgezet montessori-onderwijs te verzorgen voor leerlingen van alle niveaus. De MSA bestaat uit het Montessori Lyceum Amsterdam, Het Metis Montessori Lyceum, de IVKO en het Montessori College Oost.

De organisatiestructuur van het MLA vloeit voort uit de pedagogische en didactische beginselen. De **deelscholen** in de mavo en in het havo/vwo zijn de basiseenheden van de school: overzichtelijke eenheden die een duidelijk kader bieden voor het leren en werken van leerlingen en docenten. Een onderbouwdeelschool heeft een eigen plek in het gebouw, een vast team van medewerkers en een eigen deelschoolleider. De school past daarbij een verticale indeling toe. Anders dan bij een horizontale indeling in jaarlagen bestaat een deelschool uit klassen van verschillende jaarlagen en opleidingen. Leerlingen en docenten werken regelmatig op hetzelfde moment samen met verschillende jaarlagen.

In 2016 heeft de DMR instemming verleend aan het besluit van de schoolleiding om de school met ingang van schooljaar 2016-2017 her in te delen in drie **afdelingen**. De mavo-klassen, zowel onder- als bovenbouw, vormen daarbij een afdeling met twee deelscholen en twee deelschoolleiders, de onderbouw havo/vwo vormt daarbij een afdeling met drie deelscholen en drie deelschoolleiders en de bovenbouw bestaat uit een afdeling met een havo-deelschool met één deelschoolleider en twee vwo-deelscholen met twee deelschoolleiders. De mavo is gehuisvest in een eigen gebouw in de Van Ostadestraat. De klassen in de vwo-afdeling worden volgens dezelfde werkwijze ingedeeld als in de mavo-afdeling.

In de periode 2017-2021 wordt de ontwikkeling van deze herindeling jaarlijks geëvalueerd. Met betrekking tot de mavo zal daarbij extra aandacht worden besteed aan de **profilering** van deze opleiding binnen het Amsterdamse onderwijs. Een

tweede belangrijk punt van aandacht vormt de getalsmatige ontwikkeling van deze afdeling. Het gebouw in de Van Ostadestraat is voorzien voor een mavo-afdeling bestaande uit twee deelscholen met een omvang van in totaal tussen de 16 en de 18 klassen. De prognose van de gemeente Amsterdam waarop deze ontwikkelingsverwachting gebaseerd was, lijkt echter onzeker. Voor schooljaar 2016-2017 blijft de aanmelding aanzienlijk achter bij de prognose. Indien deze trend zich in de periode 2017-2021 voortzet zal opnieuw moeten worden gekeken naar de configuratie van de mavo-afdeling binnen het MLA en binnen de MSA als geheel.

Binnen de schoolorganisatie is **heterogeniteit** een belangrijk pedagogisch principe en dus ook qua organisatie een belangrijk punt. In het eerste leerjaar van de mavo krijgen alle leerlingen de mogelijkheid om aan mavo/havo-stof te werken. Bij voldoende resultaat is bevordering naar het tweede leerjaar van het havo/vwo mogelijk. Ook de mogelijkheid tot **emancipatie** is een belangrijk onderdeel van de organisatie. De huidige onderbouw havo/vwo kent in de havo/vwo-klassen een tweejarige heterogene brugperiode. Determinatie voor havo of vwo vindt plaats tijdens het tweede leerjaar. Daarnaast zijn er homogene 1vwo-klassen, waarvan één gymnasiumklas. Vanaf de derde klas is het onderwijs georganiseerd in 3havo- en 3vwo-klassen. In de deelscholen zitten tijdens de keuzewerktijd alle leerjaren samen. Een ander aspect van de heterogeniteit is de verhouding tussen jongens en meisjes. Deze is traditioneel op de Nederlandse scholen voor voortgezet montessori-onderwijs 65% meisjes en 35% jongens. In dit opzicht is het van belang om de school aantrekkelijker te maken voor jongens. Na het behalen van het vmbo-t-examen bestaat de mogelijkheid om door te stromen naar 4havo. Ruim 50% van de leerlingen maakt hier jaarlijks gebruik van. In de bovenbouw havo/vwo is doorstroom vanuit 5havo naar 5vwo mogelijk mits aan de instroomvoorwaarden voor deze overstap wordt voldaan.

De **schoolleiding** wordt gevormd door de deelschoolleiders en de directie. Deze bestaat sinds 2014 uit een rector en een conrector. De schoolleiding is gezamenlijk verantwoordelijk voor het formuleren van het onderwijsbeleid en voor de ontwikkeling van het personeelsbeleid en de organisatie. De schoolleiding werkt met een aantal schoolbrede portefeuilles die onder de leden van de schoolleiding verdeeld zijn. De deelschoolleiders zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de afdeling als geheel en samen met de deelschoolteams voor de eigen deelschool. De directie is eindverantwoordelijk voor de financiën, voor de organisatie, voor de resultaten en voor de kwaliteit van het onderwijs als geheel. De directieleden van het MLA maken tevens deel uit van de directie van de MSA. Dit model zal ook gelijktijdig met de uitrol van het schoolplan 2017-2021 jaarlijks geëvalueerd worden.

3.3. Het advies van de M-werkgroep en de M van het MLA

Het MLA wil zich als montessorischool voor voortgezet onderwijs blijven ontwikkelen. In een tijd waarin de concurrentie tussen scholen in Amsterdam toeneemt is de constante ontwikkeling en modernisering van de montessoriprincipes binnen het onderwijs van de school nadrukkelijk aan de orde. In hetgeen de leerlingen en de docenten op dit punt gezamenlijk bereiken, ligt de kwaliteit van de school besloten. In het kader van een breder advies dat door de uit een aantal medewerkers bestaande M-werkgroep in 2015 is uitgebracht, staat de modernisering van de volgende vier hoofdthema's, die nauw verweven zijn met het onderwijs van de school

en de kern vormen van de montessoripedagogiek en -didactiek, de komende vier jaar centraal:

- **omgaan met vrijheid en verantwoordelijkheid**

Keuzemogelijkheden, de ontwikkeling tot zelfstandigheid en het nemen van verantwoordelijkheid zijn diep verankerd in de pedagogiek en didactiek van de school. Verantwoordelijkheid geven en nemen is vrijheid! Alle medewerkers van het MLA voelen zich sinds de oprichting van de school verantwoordelijk voor het goed verlopen van dit ontwikkelingsproces tijdens de schoolcarrière van de leerlingen en de leerlingen zijn zich hiervan bewust.

Binnen de programma's van de secties moet de komende jaren glashelder worden wat leerlingen moeten doen, moeten kunnen en moeten kennen. De docenten geven duidelijk aan wat er van de leerlingen verwacht wordt en waarom en ook hoe de leerling beoordeeld wordt. De leerdoelen van ieder vak moeten daarom duidelijk zijn voor iedere leerling. Ook worden de leerlingen meer actief betrokken bij het gezamenlijk vormgeven van de voorbereide omgeving. Daarnaast wordt ingezet op het nog meer integreren van maatschappelijke projecten binnen het onderwijs.

Er is een matrix in ontwikkeling waarmee de leerling via reflectie kan bepalen in hoeverre hij of zij vorderingen maakt bij de ontwikkeling van de gestelde leerdoelen en de brede ontwikkelingsdoelen. Deze matrix wordt gekoppeld aan een keuzeportfolio dat de leerlingen zelf vormgeven. Beide elementen worden door de leerling zelf verenigd in de MLA-kroniek Bij het verlaten van de school ontvangen de leerlingen dan een zogenaamd plusdocument in de vorm van het **MLA-certificaat**.

- **samen leren en samen doen**

“Help mij het zelf te doen” is en blijft het credo van de school. Docent en leerling werken samen aan leren en ontwikkeling. **Vertrouwen** is daarbij het kernbegrip. Uit het vertrouwen van de docent in de leerling en uit het stimuleren van de docent van succeservaringen ontleent de leerling **zelfvertrouwen**. Dit zelfvertrouwen vormt de sleutel tot het mogen, durven en kunnen maken van keuzen. Deze pedagogische benadering stimuleert **zelfstandigheid** en het kunnen en durven nemen van **verantwoordelijkheid** door de leerling die daardoor **vrijheid** verwerft binnen het leerproces en de persoonlijke ontwikkeling op het MLA. Precies daarin ligt het voornaamste onderwijsdoel van de school. De school is mede hierdoor een professionele leer- en werkgemeenschap voor zowel de docenten als voor de leerlingen.

- **de werktijd en de middagwerktijd**

De werktijd is een onvervreemdbaar onderdeel van de pedagogische en didactische werkwijze van het MLA. De werktijd schept dagelijks binnen het onderwijs belangrijke **keuzemogelijkheden** voor leerlingen van de laagste tot de hogere klassen. Naast het feit dat leerlingen op dat moment kunnen kiezen aan welk vak ze die dag of op meerdere dagen in de week willen gaan werken, hetgeen dagelijks een andere didactische werkvorm creëert, schept de werktijd zowel voor de leerling als voor de docent ook de mogelijkheid voor persoonlijk contact, voor een diversiteit aan werk- en toetsvormen, voor **heterogeniteit** omdat jongere en oudere leerlingen door elkaar zitten en voor observatie door de docent. Gelet op het grote didactische en pedagogische

belang van deze werkvorm zal in de komende jaren het begeleiden van nieuwe docenten in de werktijd structurele aandacht krijgen. De schoolleiding zal regelmatig werktijd-uren bezoeken. Als onderdeel van het verhogen van de effectiviteit van de werktijd zal stelselmatig gewerkt worden aan het verduidelijken van het doel van de werktijd voor de leerlingen. In schooljaar 2016-2017 start in de bovenbouw een pilot met als doel het opnieuw vormgeven van montessoriwerktijd of werktijd in de middag door docenten en leerlingen gezamenlijk. Vakken kunnen ook opteren voor werktijd in de examenklassen. Dit kan alleen binnen de huidige lessentabel. Dat betekent dat in een dergelijk geval de keuze gemaakt wordt om lestijd uit te ruilen voor werktijd.

- **de MLA-kroniek**

De meerwaarde van het voortgezet montessori-onderwijs op het MLA wordt zichtbaar gemaakt door de leerling zelf. De leerlingen leggen hiertoe in een **portfolio** de resultaten en/of producten van de door hen gedurende hun schooltijd gekozen verdiepingsonderwerpen of van eigen vermeldenswaardige activiteiten vast. Hun ontwikkeling en hun eigen reflectie hierop wordt vastgelegd in het portfolio. Dit is de **MLA-kroniek**. Een eerste conceptversie van een hierin op te nemen reflectie-instrument is gereed. Deze conceptversie wordt nader geconcretiseerd. Dit is een volgsysteem om de sociaal-emotionele ontwikkeling en de montessorivaardigheden te monitoren en te volgen. Leerlingen stellen daarbij zelf doelen en maken keuzes en reflecteren hierop. De werkwijze is dus leerlinggestuurd. De docent speelt een begeleidende of coachende rol. Veel onderdelen die binnen de MLA-kroniek een plaats zullen krijgen bestaan nu al als onderdeel van de dagelijkse onderwijspraktijk. De door de leerling opgenomen en vastgelegde activiteiten en onderwerpen uit de MLA-kroniek vormen vervolgens de inhoudsopgave van het MLA-certificaat (als onderdeel van een landelijk gecertificeerd VMO-certificaat) dat de functie krijgt van een individueel aan de leerling bij het diploma (of bij tussentijds vertrek van school) uit te reiken **plusdocument**. Inzet is om aan de examenleerlingen in 2017 een eerste versie van het MLA-certificaat mee te kunnen geven.

Aanvullend op de onderwerpen van de M-werkgroep zijn er schoolbreed de komende jaren nog twee belangrijke thema's aan de orde:

- **het verslag**

Het verslag vormt een belangrijk onderdeel van het doel om op het MLA de leerling medeverantwoordelijk te maken voor het eigen leerproces bij de verschillende vakken. Daarbij gaat het niet uitsluitend om resultaten bij toetsen, maar ook over de vorderingen in de stof en over de kwaliteit van het gedane werk. Gedurende schooljaar 2016-2017 wordt het verslag vernieuwd. Meer inzicht in de vorderingen van de leerlingen is, mede gelet ook op de invoering van langere blokken in de onderbouw havo/vwo wenselijk. Een eventuele vorm van continu verslag in Magister biedt de mogelijkheid om dit inzicht het hele jaar door op ieder gewenst moment te geven. Eén van de mogelijkheden is daarbij het invoeren van cijfers omdat daardoor tussentijds ook steeds het gemiddelde resultaat zichtbaar is, hetgeen een zekere transparantie biedt. Dit is echter slechts een aspect van de verslaggeving want ook het tussentijds invoeren van tekens is een mogelijkheid. De wijze van

verslaggeving is verbonden met de visie op montessori-onderwijs en op het leren en het beoordelen van leerlingen. In combinatie met de punten uit het advies van de M-werkgroep is het daarom de bedoeling om in het komende schooljaar gezamenlijk te komen tot een besluit over en tot een concreet uitvoeringsplan voor een **vernieuwde vorm van verslaggeving** die aan de bovenstaande voorwaarden voldoet en die per schooljaar 2017-2018 ingezet kan worden.

- **toetsing**

Toetsing is een belangrijk onderdeel van het leerproces. Het helpt de leerling bij het evalueren van de manier van werken en het leren herkennen van de eigen leerstijl(en). Toetsen mogen echter binnen het voortgezet montessori-onderwijs geen doel op zich vormen of de status aannemen van meetlat of afrekeninstrument. Daarom zijn soms meerdere herkansingen bij een aantal vakken mogelijk wanneer een leerling dit nodig heeft. Er bestaan echter onvoldoende afspraken tussen de verschillende vakken en secties over hoe we daarmee omgaan. In dit onderdeel van het onderwijs moet meer duidelijkheid en eenduidigheid gebracht worden, zowel met betrekking tot de manier van toetsen als tot de weergave en de betekenis ervan op het verslag. Het doel hierbij is om te komen tot **minder nadruk op toetsing** en meer nadruk op het bereiken van de leerdoelen.

3.4. Didactiek

Didactiek is de wijze waarop de school het leren vormgeeft. Uitgangspunt op het MLA blijft daarbij dat de leerling naarmate hij ouder wordt meer verantwoordelijkheid krijgt en kan nemen. We streven ernaar om bewust leren kiezen gaandeweg uit te breiden naar reflectie op de gevolgen van gemaakte keuzes. Dit wil de school bereiken door meer levensechte opdrachten te combineren met samenwerken en met de buitenschool. Onderdeel van de montessorididactiek is daarbij de **voorbereide omgeving**. In deze voorbereide omgeving zorgt de docent ervoor dat leerlingen geprikkeld worden tot onderzoeken en leren. Wij streven daarbij naar de volgende kenmerken:

- een activerende didactiek
- variatie in werkvormen en keuzemogelijkheden, met daarbij:
 - aandacht voor en differentiatie met verschillende leerstijlen
- een betekenisvolle leerinhoud
- de docent als expert en inspirator o.a. door persoonlijk contact
- de mogelijkheid te werken in verschillende ruimten binnen de school
- een veilige leeromgeving
- toetsvormen die een formele en duidelijke feedback vormen voor de leerling
- reflectie, waardoor de leerling 'meester' wordt over zijn eigen leerproces
- het belang van leren van elkaar, bijvoorbeeld in verschillende jaarlagen.

Van groot belang is het didactische repertoire van de docent waarmee de vertaling van de karakteristieken, kernwaarden en leerdoelen naar het leren plaatsvindt. Belangrijke didactische vaardigheden zijn:

- het ontwerpen van uitdagend leermateriaal met als doel het bevorderen van het leren als sociaal proces

- het ontwerpen van een programma met voldoende keuzemogelijkheden door de secties en de vakdocenten
- vertrouwen in de capaciteiten van leerlingen en het schenken van dit vertrouwen
- het voeren van een leergesprekken met leerlingen
- bevorderen van leren als sociaal proces
- aanbrengen van samenhang in de leerstof
- het aanbrengen van samenhang tussen de leerstof van de verschillende vakken
- kennis over hoe leerlingen leren en bevorderen van creatief oplossend vermogen
- het stimuleren van succesbelevingen bij leerlingen.

3.5. Keuzemogelijkheden voor leerlingen

Keuzemogelijkheden voor leerlingen zijn binnen het montessori-onderwijs van groot belang. Leren kiezen is een voorwaarde voor de ontwikkeling van zelfstandigheid.

Keuzewerktijd is de meest aanwijsbare en voor leerlingen tastbare manier waarop de school organisatorische en ook deels inhoudelijke keuzemogelijkheden mogelijk maakt. In de werktijd kunnen leerlingen kiezen aan welk vak ze willen gaan werken. Daarnaast hebben ze de keuze om te bepalen aan welk onderdeel van de stof ze gaan werken en de keuze of ze dat gezamenlijk of individueel willen doen. In de bovenbouw is het bovendien ook mogelijk om te kiezen voor verschillende werkruimten zoals een vaklokaal, een studiezaal of de mediatheek.

De mediatheek vormt voor het werken binnen de school en in de werktijd het informatiecentrum voor zowel de onderbouw als voor de bovenbouw. De mediatheek verzorgt media-educatie voor de leerlingen en ondersteunt en begeleidt hen bij het zoeken naar informatie.

Naast de werktijd is het noodzakelijk om ook meer **inhoudelijke keuzemogelijkheden** voor leerlingen te ontwikkelen binnen de stof. Hierbij moeten we rekening houden met **individuele leerstijlen** en waar mogelijk, ook keuzemogelijkheden bieden met betrekking tot hoeveelheden te verwerken stof, presentatievormen en toetsvormen (kwaliteit versus kwantiteit). Niet iedere leerling hoeft dezelfde leerroute te volgen om proeve(n) van bekwaamheid af te kunnen leggen. Voor de leerlingen moet duidelijk zijn via de studiewijzers welke onderdelen van de stof ze moeten doen, waarom ze dit moeten doen en de wijze(n) (keuzemogelijkheden) waarop en wanneer deze onderdelen afgerond kunnen en moeten worden. Het materiaal en de toegepaste toetsvormen moeten de mogelijkheid tot reflectie bevatten en hier ook aanleiding toe geven en toe uitnodigen.

Het kwalitatief ontwikkelen van de toepassing van ICT binnen het curriculum kan het aantal keuzemogelijkheden voor leerlingen nog verder vergroten. ICT moet daartoe een geïntegreerd onderdeel gaan vormen van de werkwijze. De start van het project **person@lize** in de mavo kan hierbij een belangrijke doorbraak betekenen om vervolgens een brug te vormen naar de havo en het vwo. Leerlingen geven in toenemende mate aan ICT-gebonden opdrachten te ervaren en waarderen als aanvullende keuzemogelijkheden. Binnen de didactiek moet de digitale leeromgeving in toenemende mate een rol gaan spelen en leerlingen in staat stellen om zowel binnen de school als buiten de school onderdelen van het curriculum te kunnen

uitvoeren en verwerken, onafhankelijk van tijd, plaats en docent. In feite moet de ELO in toenemende mate een van de keuzemogelijkheden worden die de leerlingen ter beschikking staan.

3.6. CultuurProfielSchool

In 2012 heeft het MLA het predicaat CultuurProfielSchool verworven. Het ontwikkelen van creativiteit en kennis over kunst en cultuur acht de school van grote betekenis. Voor ons is het van groot belang dat leerlingen door middel van kunstonderwijs beter in staat zijn zichzelf, de ander en de wereld te leren kennen. Kunst kent geen eenduidige waarheid en is daarin bij uitstek geschikt om leerlingen anders te leren denken en kijken dan in de andere schoolvakken gewoon is. **Creativiteit** vormt, zowel met een grote C als met een kleine c, een van de brede ontwikkelingsdoelen van het voortgezet montessori-onderwijs in Nederland. Creativiteit, ook in denken en handelen, heeft in het vernieuwingsonderwijs een bredere betekenis dan uitsluitend kunstgericht. Kunstonderwijs als zodanig biedt in het concept van leren met hoofd, hart en handen een combinatie van alle drie en zo is kunstonderwijs direct verbonden met de M van het Montessori Lyceum. De school heeft een ruim aanbod van **kunst en cultuur**, in zowel projectvormen als in vakken waarbij leerlingen daadwerkelijk hun creatieve talenten ontwikkelen. Het MLA wil een basis aan kunstonderwijs aan alle leerlingen bieden en daarnaast ook aan de meer getalenteerde leerling de ruimte geven om zich te ontwikkelen in een creatieve richting en op deze wijze een goede vooropleiding te bieden voor creatieve vervolgopleidingen. Mede daarom zijn drama en tekenen op het MLA examenvakken. Voor een uitgebreide beschrijving van het aanbod van de school op het gebied van kunst en cultuur en de visie hierop van de school verwijzen we naar het Cultuurprofielplan van de school. De school wil in de periode 2017-2021 meer samenhang brengen in het aanbod en deze samenhang nog meer zichtbaar maken voor de leerlingen, de ouders en de medewerkers. Eén van de middelen hiertoe is een in de komende jaren te ontwikkelen **MLA-academie**, waarin het keuzeaanbod voor de leerlingen georganiseerd wordt. Streven hierbij is om ook de samenwerking met externe partners nog verder uit te bouwen. We maken het echter ook tot speerpunt om in de komende jaren onze trots over ons kunstonderwijs actief uit te dragen. Eerste punt van aandacht daarbij is de her accreditatie van het MLA als CultuurProfielSchool in 2016.

3.7. Gymnasium

De gymnasiumopleiding op het MLA heeft in de loop der jaren veel vormen gehad. In de afgelopen jaren heeft de school verschillende vormen uitgeprobeerd om deze opleiding goed te positioneren. Met ingang van het cursusjaar 2015-2016 is er voor het eerst een homogene **gymnasiumklas** geformeerd. De leerlingen in deze klas volgen in ieder geval in de eerste en in de tweede klas zowel het vak Latijn als Grieks. Omdat een gymnasiumopleiding een andere is dan een heterogene vwo-opleiding met Latijn en Grieks in het pakket wordt een gymnasiumprogramma ontwikkeld.

Zowel in cursusjaar 2015-2016 als in 2016-2017 heeft het MLA een volle gymnasiumklas geformeerd. De school zet zich in om alle leerlingen uit groep acht die graag gymnasium willen doen een gymnasiumopleiding te bieden, mits het advies van de basisschool en het oordeel van de toelatingscommissie dat ondersteunt. Het MLA streeft ernaar om in 2021 een bloeiende **gymnasiumopleiding** te hebben waarbij een aanzienlijk deel van de leerlingen uit de onderbouw ook kiest voor het

gymnasium in de bovenbouw. Indien dit in onvoldoende mate lukt, dan wordt de wijze van het aanbieden van de gymnasiumopleiding op het MLA opnieuw onderzocht.

3.8. Verdieping

Naast kwalitatief en hoogwaardig vakonderwijs willen we leerlingen uitdagen en stimuleren om hun talenten te ontwikkelen. De school biedt daarom halverwege de brugklas havo/vwo een aantal mogelijkheden tot verdere verdieping op bepaalde terreinen. In de onderbouw havo/vwo kunnen leerlingen daarom gedurende de tweede helft van de eerste klas en gedurende de gehele tweede klas een keuze maken uit een aantal verdiepingsvormen. Voor verdieping op kunstzinnig gebied is er de **kunstklas**. Door meer technisch gerichte leerlingen kan gekozen worden voor de **ontwerpklas** waarin een combinatie van de vakken techniek en natuurkunde een belangrijke rol speelt. Wanneer de interesse meer op sport gericht is dan kan gekozen worden voor de **sportklas**. De echte bèta's kunnen kiezen voor de **bètaklas** en de liefhebbers van de moderne media voor de **multimediaklas**.

De mavo kent binnen dit kader een keuze voor de **ontwerpklas** of voor de **filmklas**. De komende jaren wordt ook de mogelijkheid van het aanbieden van een **sportklas** in de mavo onderzocht.

Naast **science** kent de mavo in de derde klas een geheel schooleigen vak dat **Toekomst voor Talent** heet. Binnen het kader van dit vak voeren de leerlingen projecten van externe opdrachtgevers uit. Dit vak wordt afgesloten met de zogeheten meesterproef waarbij de leerlingen een presentatie geven over het door hen uitgevoerde project, die beoordeeld wordt door externe experts.

In de bovenbouw wordt **versterkt talenonderwijs** aangeboden, met keuze uit verschillende programma's: Engels gericht op het Cambridge-examen, Frans op het Delf-examen, en Duits gericht op het Goethe-examen. Deze examens worden extern afgelegd en getoetst. De diploma's zijn afgestemd op het Europees Referentiekader voor talen en worden internationaal erkend.

In de periode 2017-2021 is het de bedoeling om het keuze aanbod voor leerlingen meer te structureren en te kaderen, waarbij het geheel onderbracht kan worden binnen een te ontwikkelen **MLA-academie**.

3.9. Buitenschool

In de buitenschool begeleiden docenten leerlingen op een meer coachende manier. Beiden komen in de buitenschool met andere onderwijsvormen en leeromgevingen in aanraking. Het gaat daarbij om **levensecht leren** in direct contact met de buitenwereld. Het begrip buitenschool neemt een voorname plaats in binnen het gedachtegoed van Maria Montessori. Het MLA wil daarom de buitenschool als programmaonderdeel van het curriculum en als didactisch principe in de komende vier jaar duidelijker integreren in het onderwijsprogramma van de eerste tot en met de laatste klas van iedere opleiding. De nadruk ligt daarbij op het ontwikkelen van projecten waardoor de leerlingen zich mede bewust worden van hun maatschappelijke verantwoordelijkheid. Het leren in de buitenschool moet voor de leerlingen het volgende resultaat opleveren:

- leerlingen spelen een actieve rol in projecten en dragen medeverantwoordelijkheid voor de opzet en uitvoering daarvan. Dit bevordert niet alleen hun zelfstandigheid en vaardigheden, maar ook de betrokkenheid bij het project en daarmee ook het plezier erin.
- leerlingen worden daardoor eigenaar van het project
- buitenschool betekent leren in de echte wereld; het toepassen van verworvenheden in een realistische context, ook in relatie met volwassenen die niet aan de school verbonden zijn (onderzoeken van werkelijkheidsgebieden) of met leerlingen van andere en ook buitenlandse scholen (internationalisering)
- leerlingen worden hierdoor meer maatschappelijk bewust en raken hierdoor meer maatschappelijk betrokken

Huidige vormen van buitenschool zijn de werkweken van de eerste klas mavo, de tweede klas havo/vwo, de derde klas mavo en de vierde klas havo/vwo. In diverse leerjaren zijn er projecten in de tussenweken tussen de blokken. Ook zijn er uitwisselingsprogramma's en kleinschalige buitenschoolse activiteiten. Er zal een inventarisatie gemaakt worden van alle onderwijsonderdelen die binnen de buitenschool vallen. Het is de bedoeling om de projecten die binnen dit concept vallen ook een logisch vervolg te geven zodat de bewustwording van de leerlingen blijvend geactiveerd wordt. Op deze wijze worden maatschappelijke betrokkenheid en maatschappelijke verantwoordelijkheid structureel in het curriculum verankerd.

3.10. Doorstroom

De bovenstaande kernwaarden en onderwijsdoelen van de montessoripedagogiek en -didactiek op het MLA gelden in gelijke mate voor gymnasium, atheneum, havo en mavo. Naast persoonlijkheidsontwikkeling en het opleiden voor een diploma streeft de school ernaar de **doorstroommogelijkheden** voor leerlingen van alle opleidingsniveaus in brede zin te verbeteren en te optimaliseren, zowel intern als extern. Dit is van toepassing op de doorstroom vanaf de montessoribasisscholen naar het MLA via het 8+-programma van het MLA, op de doorstroom van de mavo naar de havo of naar het mbo en op de doorstroom van de havo naar het vwo en op de doorstroom naar hbo en wo. Doorstroom vormt geen doel op zich. Het gaat er om dat de leerling de voor hem of haar optimale onderwijsplaats en ontwikkeling kan bereiken.

3.11. Opbrengsten

De opbrengst van het onderwijs op het MLA is in de eerste plaats de leerling zelf, die zich in de loop van de opleiding adequaat heeft kunnen ontwikkelen en vormen. De puur **cognitieve opbrengsten** die de Onderwijsinspectie centraal stelt, horen bij de bredere opbrengsten die montessori-onderwijs zich ten doel stelt.

Uit onderzoek van het Montessori Netwerk Amsterdam blijkt dat leerlingen van montessoribasisscholen die met een mavo-, een havo/vwo- of een vwo-advies op het MLA geplaatst worden vrijwel allemaal de onderbouw goed doorlopen en doorstromen naar de bovenbouw. De doorstroom vanuit de mavo naar havo-niveau is daarbij jaarlijks 50% of meer (landelijk 20%). De gegevens van de leerlingenadministratie maken duidelijk dat doorstroom van de eigen mavo-leerlingen naar de havo daarbij over het algemeen goed verloopt.

Duidelijk is wel dat de nieuwe wetgeving PO-VO hier deels effect op heeft doordat het basisschooladvies leidend is geworden. De effecten hiervan zullen de komende vier jaar dan ook scherp worden gemonitord.

Een tweede punt van aandacht blijven de **examenresultaten**.

De slagingspercentages van de school liggen steeds rond of op het landelijke gemiddelde. In de periode 2017-2021 moet de school een analyse maken van de resultaten bij een aantal vakken die achterblijven bij het landelijk gemiddelde. Vanuit deze analyse moet gericht gewerkt worden aan het verbeteren van de resultaten bij deze vakken.

Derde punt van aandacht zijn de brede ontwikkelingsdoelen van het voortgezet montessori-onderwijs. **Persoonlijkheidsontwikkeling** is, zoals eerder aangegeven, een hoofddoel van het montessori-onderwijs op het MLA. Het MLA wil daarom de ontwikkeling van de brede ontwikkelingsdoelen zelfstandigheid, creativiteit en maatschappelijke betrokkenheid bevorderen en monitoren. De ontwikkeling van de MLA-kroniek in combinatie met een passend aanbod van verdiepingsmogelijkheden waar leerlingen uit kunnen kiezen, is daarom de komende jaren van groot belang. Naast het formele **diploma** kan daarnaast het MLA-certificaat uitgereikt worden aan de leerlingen. De MLA-kroniek bestaat uit het door de leerlingen zelf aangelegde portfolio waarin hun persoonlijke ontwikkeling is vastgelegd en het MLA-certificaat, hetgeen daarmee het **plu document** van de school vormt.

4. Begeleiding en ondersteuning

We begeleiden leerlingen in leer-, keuze- en groepsprocessen en bij hun persoonlijke ontwikkeling. Vakdocenten en mentor vormen daarin de spil. Leerlingbegeleiding is op het MLA van oudsher een begrip. De wijze waarop de begeleiding voor de verschillende jaargroepen daarbij het beste georganiseerd kan worden blijft daarbij steeds actueel. De onderstaande componenten zijn van belang bij het organiseren van de leerlingbegeleiding:

- de taak van de mentor en de invulling en de wijze van organiseren van de mentoruren of de begeleiding in de onderbouw en in de bovenbouw;
- de individuele en groepsgewijze begeleiding van leerlingen door de vakdocent;
- het benoemen van de grenzen van de reguliere begeleiding door de mentoren en de vakdocenten in relatie tot de daarvoor binnen de nieuwe situatie beschikbare tijd;
- het helder markeren van de overgang van begeleiding naar extra ondersteuning en/of doorverwijzing naar zorg;
- het helder benoemen en beleggen van de verschillende verantwoordelijkheden en de overdracht daarvan;
- het benoemen en afstaan van ondersteuning en/of zorgtaken door mentoren;
- het goed functioneren van de zorgcoördinator;
- het goed organiseren van het leerling ondersteuningsteam;
- het goed organiseren van de leerling ondersteuning;
- standaardisering van procedures qua ondersteuning en digitalisering;
- het verzorgen van een correcte administratie in deze, inclusief OPP's;

- het realiseren van een traject met passend onderwijs voor iedere leerling (gepersonaliseerd leren);
- facilitering.

Binnen het deelschoolconcept in de onderbouw kent de **leerling** in principe alle andere leerlingen en alle docenten van zijn deelschool, en omgekeerd. Het begeleiden van leerlingen is een taak van alle medewerkers. Het doel van de reguliere begeleiding door de **mentor** is gericht op de bevordering van het schoolwerk in algemene zin, informatieverstrekking en in de lagere leerjaren op het groepsproces. De nadruk in de derde klas ligt meer op het individuele keuzeprocess. De **vakdocent** is verantwoordelijk voor de begeleiding voor het vak. Keuzebegeleiding door het decanaat richt zich in de onderbouw vooral op de profiel- en vakkenpakketkeuze in de derde klassen van mavo, havo en vwo.

In de bovenbouw stuurt het **decaaat** voorlichting aan gericht op de toekomst en de keuze voor een vervolgopleiding en begeleiding. Begeleiding van individuele leerlingen bij de keuze voor studie of beroep hoort ook bij de verantwoordelijkheden van het decanaat.

Een eventuele extra ondersteuningsvraag of zorgvraag (die niet al bij aanname van de leerling bekend is) probeert de school zo snel als mogelijk is te onderkennen en daarvoor vervolgens een OPP op te stellen. De **zorgcoördinator** in combinatie met het **leerling ondersteuningsteam** is hier verantwoordelijk voor.

Gezien de landelijke en lokale indicatoren en de nieuwe wetgeving PO-VO zal de instroom van leerlingen met leerachterstanden en/of een extra ondersteuning of zorgvraag de komende jaren toenemen. Het MLA stelt zich tot taak de mogelijkheden en grenzen van de extra ondersteuning die de school kan bieden en de doorverwijzing naar externe zorg binnen het kader van **Passend Onderwijs** duidelijk aan te geven. De school zal naar aard en karakter van de school iedere leerling individueel blijven beoordelen op plaatsbaarheid in relatie tot realiseerbare ondersteuning en zorg en het kansrijk zijn van de schoolloopbaan op het MLA. Gegevens over begeleiding en/of zorg worden vastgelegd in het leerlingvolgsysteem van Magister.

De lijnen leerlingbegeleiding en ondersteuning liggen in elkaars verlengde. Bij ernstige zorgproblematiek wordt een derde zorglijn gevormd door doorverwijzing naar externe hulpverlening via de zorgpartners van de school. De begeleidingsstructuur, de ondersteuningsstructuur met betrekking tot verschillende categorieën leerlingen zijn beschreven in het ondersteuningsplan van de school. Het ondersteuningsplan van het MLA voldoet aan de Amsterdamse standaard.

5. De voorbereide omgeving

5.1. Pedagogisch klimaat

De voorbereide omgeving is een belangrijk concept in de montessoriwereld. De voorbereide omgeving is een leeromgeving waarin leerlingen zelfstandig kunnen werken en leren. Die omgeving omvat niet alleen het lokaal, de deelschool, het gebouw en het lesmateriaal maar ook de pedagogiek en de didactiek. De leerling is, samen met de docent (mede)verantwoordelijk voor het ontwerpen en onderhouden

van de voorbereide omgeving. In deze paragraaf komen de pedagogische factoren aan de orde.

Het concept van de voorbereide omgeving bergt diverse waarden in zich. Een belangrijk element in het schoolklimaat van het MLA is **verdraagzaamheid**. Het recht om 'anders te zijn' is een waarde die vrijwel alle leerlingen en medewerkers herkennen en erkennen. De school kent vele stijlen, culturen en subculturen, die elkaar goed verdragen en zich op sociale zo niet vriendschappelijke wijze met elkaar verstaan. Een gevoel van gemeenschappelijke binding met het MLA als *onze school* speelt daarbij een belangrijke rol.

Veiligheid is een basisvoorwaarde voor leerlingen om te komen tot sociale en emotionele ontwikkeling. Het is één van de fundamenteën om te kunnen komen tot leren. Als leerlingen zich prettig voelen, zich gezien, gekend en gewaardeerd weten, kunnen zij zich optimaal richten op hun leertaken. Ook voor medewerkers is veiligheid een basisvoorwaarde om hun onderwijstaak goed te kunnen uitvoeren.

Een verwante waarde aan verdraagzaamheid is **gelijkwaardigheid**.

Gelijkwaardigheid is niet hetzelfde als gelijkheid. Docenten zijn niet gelijk aan leerlingen, maar als mens zijn ze wel gelijkwaardig. Het 'op ooghoogte' communiceren van docent en leerling acht de school van waarde. Schoolbinding en een veilige schoolcultuur ontstaan niet vanzelf, maar komen voort uit een jarenlange ontwikkeling op basis van vertrouwen en respect. De veilige, voorbereide omgeving en de sfeer en het klimaat van vertrouwen die deze met zich meebrengt behoren tot de belangrijkste pedagogisch-didactische verworvenheden van de school. De school als **leef- en leergemeenschap** nodigt leerlingen uit deelgenoot en medeverantwoordelijk te zijn voor de gezamenlijke omgeving. Op deze wijze worden sociale rollen op school geoefend, hetgeen een gunstig effect heeft op het ervaren van veiligheid binnen de school en op het realiseren van de brede montessoridoelen.

5.2. Veiligheid

De wettelijk voorgeschreven materiële en organisatie-technische veiligheidsvoorzieningen betreffende het Arbo-beleid, veiligheid in en om school en bedrijfshulpverlening (BHV) zijn vastgelegd in het veiligheidsplan. Dit wordt jaarlijks geactualiseerd op grond van informatie die voortkomt uit de analyse van de incidentregistraties.

5.3. De gebouwen

Het MLA heeft vier gebouwen (A, B, C en D) rond een ruime en veilige binnenplaats; een vijfde gebouw (E) is gevestigd aan de Van Ostadestraat 103.

Van het huidige gebouwencomplex voldoen met name de gebouwen D en E in voldoende mate aan de voorwaarden voor modern onderwijs. De gebouwen A, B en C voldoen daar anno 2016 in mindere mate aan.

In 2015 is gestart met de renovatie en modernisering van gebouw-B. Dit proces krijgt een vervolg in de periode 2016-2018. De gebouwen A en C zijn aan algehele (ver)nieuwbouw toe. De MSA is hierover in gesprek met de gemeente Amsterdam. Doel is om de vernieuwing van de gebouwen A en C op de gemeentelijke agenda voor huisvesting te plaatsen ten einde in de periode 2016-2020 te komen tot een plan voor algehele (ver)nieuwbouw.

Voor algemeen gebruik beschikt de school over een professionele en moderne mediatheek, meerdere computerlokalen, studiezalen en is de gehele school voorzien van wifi. Er is een groot en professioneel uitgerust dramalokaal, een fraaie aula en een moderne kantine. Er zijn voldoende sportfaciliteiten voorhanden, waaronder naast de eigen recent gerenoveerde gymzalen in gebouw-C ook het moderne Du Midi-complex bij de Apollohal. Voor de medewerkers zijn verschillende werkruimten.

6. Participatie

6.1. Leerlingparticipatie

Klassenvertegenwoordigers uit elke deelschool vormen deelschoolleerlingenraden. Deze leerlingenraden leveren kandidaten voor de leerlingengeleding van de Deelmedezeggenschapsraad (DMR). Het MLA kent ook een leerlingenafvaardiging in de Centrale Medezeggenschapsraad van de MSA (CMR). In de komende periode is het de bedoeling om op het MLA met name de link tussen de leerlingenraden en de directie te versterken door het organiseren van klankbordbijeenkomsten waaraan afgevaardigden van de deelschoolraden deelnemen samen met leden van de directie en van de schoolleiding. Bij **docentenevaluaties** en in een aantal gevallen ook bij **sollicitaties** (voor deelschoolleiders en directieleden) spelen leerlingen een rol. Ook verzorgen de leerlingen de schoolkrant (Klimax). In de mentoruren wordt desgewenst tijd ingeruimd voor een inbreng van de klassenvertegenwoordigers.

6.2. Ouderparticipatie

Ouders zijn georganiseerd in een overleg per klas, met vertegenwoordigers in een overkoepelend **oudernetwerk** (ONW). Het oudernetwerk organiseert meerdere bijeenkomsten per schooljaar. Het klassenoverleg komt in de onderbouw over het algemeen goed op gang en wordt in de bovenbouw minder intensief. Het MLA betreft ouders zo waar mogelijk bij het uitvoeren van de in dit schoolplan beschreven voornemens. Ouders hebben zitting in de oudergeleding van de DMR en in de CMR en worden uitgenodigd om plaats te nemen in advies- en sollicitatiecommissies.

6.3. Deelmedezeggenschapsraad

De MSA kent een Centrale Medezeggenschapsraad (CMR). De MSA-scholen hebben elk een deelmedezeggenschapsraad (DMR). De schoolleiding overlegt regelmatig met het dagelijkse bestuur van deze DMR, bestaande uit voorzitter en de secretaris. De personeel, ouder- en de leerlingengeleding van de DMR zijn goed bezet. De schoolleiding waardeert de samenwerking met de DMR. Zij beschouwt het overleg niet alleen als noodzakelijk, maar vooral ook als een waardevolle ondersteuning in het traject van besluitvorming.

7. Personeelsbeleid

7.1. Medewerkers, docenten, deelschoolleiders en directie

Het docentenprofiel van het VMO en aansluitend hierop van de MSA vraagt van alle medewerkers bepaalde kwaliteiten. Voor een belangrijk deel gaat het om persoonlijke kwaliteiten, bijvoorbeeld het kunnen, willen en durven vertrouwen op de ontwikkelingsmogelijkheden van leerlingen. Deze kwaliteiten zijn niet zomaar aan te leren maar kunnen wel ontwikkeld worden. Dit geldt evenzeer voor een docent als een conciërge, een mediatheekmedewerker of schoolleider. Voor medewerkers van

het MLA betekent dit dat zij dit uitstralen naar leerlingen. Zij geven de leerling vertrouwen. Ze staan open voor persoonlijk contact en zijn bereid tot samenwerking met collega's. Leerlingen kunnen vaak meer dan ze denken en raken gemotiveerd door succes. De docenten scheppen een klimaat waarin dit mogelijk is.

In de periode 2017-2021 richten we ons daarom op het leren van leerlingen en het leren van docenten gezamenlijk. Het budget voor ontwikkeling en professionalisering zal meer in lijn gebracht worden met de visie en de ontwikkeling van de school, mede op basis van individuele ontwikkelplannen. De inzet daarbij is om de **professionalisering** van de docenten daardoor minder geïsoleerd plaats te laten vinden. Het professionaliseringsbudget van 600 euro, de lerarenagenda; de leraar maakt het verschil en de mogelijke ontwikkelingen rond het Register Leraar in combinatie met het vernieuwde toezichtkader van de inspectie vragen om hoog opgeleide professionals in het onderwijs. Het MLA beschikt over een goed opgeleid docentencorps met een hoog percentage LD-docenten. De komende jaren willen we de professionaliteit nog doen toenemen. Professionals zijn niet alleen hoog opgeleid maar ook zelfverantwoordelijk en handhaven de standaarden in relatie tot de wet en hun beroepsgroep. Het boekje van het VMO "Docent in het voortgezet montessorionderwijs" biedt hiertoe normen en standaarden in de montessori-context en aanknopingspunten over wat onder een volwaardige montessoridocent wordt verstaan. Wat wij van onze leerlingen vragen, moeten wij kortgezegd ook van onszelf eisen, namelijk blijven leren. Het personeelsbeleid van de MSA moet daarom de garantie bieden aan docenten om door te kunnen blijven ontwikkelen van start bekwaam montessoridocent tot docent expert.

7.2. Doelen van het personeelsbeleid

Het personeelsbeleid van het MLA heeft de volgende doelen:

- het werven van de juiste medewerkers, het goed inwerken van nieuwe medewerkers en het scheppen van duidelijkheid over wat er van de medewerker verwacht wordt;
- het waarborgen van de onderwijskwaliteit zowel wat betreft de ontwikkeling van de brede montessoridoelen als met betrekking tot de cognitieve resultaten;
- waarborgen van normen en standaarden van het VMO binnen de organisatie;
- bevorderen van een professionele leercultuur binnen alle geledingen van de organisatie;
- versterken van het kwalificatieniveau van alle medewerkers;
- versterken van de innovatieve houding van alle medewerkers;
- het aanbieden van adequate scholing vanuit een montessorivisie of persoonlijke vraag;
- zorg dragen voor een adequate bezetting van sleutelposities;
- het voorzien in scholing en coaching van nieuwe docenten (BSML);
- inhoudelijke versterking van de samenwerking met de opleidingsinstituten ten behoeve van het opleiden van nieuwe docenten en deskundigheidsbevordering;
- het consequent en constructief uitvoeren van de wettelijk verplichte gesprekscyclus ter verbetering van de kwaliteit van het personeelsbeleid;
- het scheppen van heldere en transparante procedures en criteria bij beoordelingen van medewerkers.

7.3. De Academische Opleidingsschool Amsterdam (AcOA)

Het MLA is een erkende opleidingsschool en maakt deel uit van de Academische Opleidingsschool Amsterdam (AcOA). Het doel van de AcOA is het **opleiden** van leraren en het doen van onderzoek. Het MLA vervult een belangrijke rol in het opleiden van nieuwe tweede- en eerstegraads docenten. Veel docenten van de school zijn op het MLA opgeleid. Nieuwe docenten krijgen gedurende de eerste drie jaar begeleiding van gecertificeerde coaches binnen het programma voor begeleiding voor startende montessoridocenten (**BSML**). Binnen de academische top wordt **onderzoek** gedaan naar onderwijsontwikkeling door onderzoekdocenten in samenwerking met de Universiteit van Amsterdam. De AcOA is geaccrediteerd tot 2020. De subsidie voor de academische top komt per schooljaar 2016-2017 te vervallen. De school investeert daarom de komende periode uit eigen middelen (beperkt) in het voortzetten van het onderzoek. De academische top zal in 2017-2018 vermoedelijk een vervolg krijgen binnen mogelijk op te richten academische werkplaatsen in het voortgezet onderwijs in Amsterdam.

7.4. Scholing

De school biedt scholingstrajecten aan voor studenten (leraren in opleiding) via het schoolgroepprogramma dat binnen de AcOA verzorgd wordt door de schoolopleiders eerste en tweede graad in samenwerking met de instituutopleiders van de HVA en van de UVA. Voor nieuwe docenten is sprake van **begeleiding** door docentencoaches in combinatie met een **montessorischoling** gedurende de eerste drie jaar van aanstelling en een programma op maat op basis van een persoonlijke leervraag gedurende het tweede en derde jaar (BSML). Jaarlijks worden bijeenkomsten georganiseerd door de docentencoaches gericht op verschillende leeftijdscategorieën docenten. De school zorgt voor een algemeen scholingsaanbod gekoppeld aan de ontwikkelpunten uit het schoolplan en roostert hier **studiedagen** voor uit. **Individuele scholingen** komen voort uit de wensen van de medewerkers of kunnen een onderdeel of uitkomst vormen van de gesprekscyclus. Dergelijke scholingen kunnen worden aangevraagd bij de conrector personeel en financiën.

7.5. Arbeidsbelasting

Onderzoek naar dit onderwerp door een gecertificeerd onderzoeksbureau geeft aan dat er geen direct urgente problemen zijn op dit gebied. De indicatoren werkstress, werkplezier en organisatie scoren goed. Aan de indicatoren werkdrukfactoren en energiebronnen wordt de komende aandacht gegeven. Met name het mentoraat zal hierbij een punt van aandacht zijn.

7.6. Gelijkberechtiging

Met betrekking tot de vertegenwoordiging van vrouwen binnen de schoolleiding en de deelschoolleiding wordt beleid gevoerd dat bij sollicitaties voor leidinggevende functies bij gelijke geschiktheid de voorkeur gegeven wordt aan vrouwelijke kandidaten.

8. Financieel

8.1. Financieel beleid in de periode 2017-2021

Punt van aandacht in de komende jaren is de achterblijvende financiering door de overheid in combinatie met de bekostigingssystematiek van de MSA (allocatiemodel). Een breed samengestelde werkgroep heeft de opdracht om de huidige kostenstructuur van de MSA tegen het licht te houden en een advies op te stellen voor de aanpak van de problematiek rond een doelmatige en sobere inzet van de middelen en de kosteneffectiviteit binnen de MSA. De werkzaamheden van deze werkgroep moeten afgerond zijn voorafgaand aan de begroting voor schooljaar 2017-2018. Ook op het MLA zal meer kosteneffectief gewerkt moeten worden. Met ingang van schooljaar 2016-2017 lijkt de structurele bekostiging (de bekostiging zonder de baten van projectsubsidies en de ouderbijdragen) te krap om de kwaliteit van een breed onderwijsaanbod te kunnen blijven waarborgen. In de komende jaren zal daarom over het geheel van de kosten geschat ongeveer 4,2% moeten worden bezuinigd. Het is nadrukkelijk de bedoeling om zowel medewerkers van het ondersteunend personeel als medewerkers van het onderwijzend personeel bij dit proces te betrekken.

8.2. Formatietoedeling en taakbeleid

De formatietoedeling vindt plaats op grond van de lessentabel MLA zoals vastgesteld bij de overgang van het 70 minutenrooster naar het 60 minutenrooster en de aanpassing daarvan. Daarnaast op basis van het taakbeleid zoals dat jaarlijks in overleg met de DMR wordt vastgesteld binnen het overkoepelende kader van het taakbeleid en de lesdefinitie van de MSA. Vanaf 2010 vindt de toedeling van de aan lestijd gekoppelde werktijd niet langer plaats per individuele vakdocent maar aan de vaksectie als geheel.

9. Kwaliteitsbeleid

De zorg voor kwaliteit omvat meer dan de vanzelfsprekende aandacht van de individuele medewerker voor zijn/haar werk, en van de deelschoolleider en schoolleiding voor het geheel. Kwaliteitszorg is een gezamenlijke en planmatige inspanning, met als doel zo goed mogelijk onderwijs te verzorgen en tegelijkertijd de kwaliteit daarvan te bewaken en te evalueren.

Het kwaliteitsbeleid is gebaseerd op twee elementen: regulier en groot kwaliteitsonderhoud.

9.1. Regulier kwaliteitsonderhoud

De school hanteert een cyclus waarin de schoolpraktijk systematisch en integraal wordt vormgegeven, geëvalueerd en bijgesteld. Deze beleidscyclus krijgt primair vorm door het schoolplan, dat voor een periode van vier jaar wordt opgesteld en het langetermijnbeleid van de school weergeeft. In deze periode worden twee schoolontwikkelplannen opgesteld, die elk het middellange termijnbeleid vormen binnen het kader van twee schooljaren. Binnen deze cyclus vallen ook het jaarlijkse formatieplan en begroting en de onderdelen die het kortetermijnbeleid vormen. Onderdelen van het regulier kwaliteitsonderhoud:

- leerlingenevaluatie van docenten (jaarlijks)

- teamevaluatie van deelschoolleiders en directie (jaarlijks)
- gesprekscyclus (jaarlijks)
- sectiegesprekken (jaarlijks)
- analyse examenresultaten (jaarlijks)
- het structureel monitoren van de onderwijsrendementen in onder- en bovenbouw
- GGD-onderzoek onder tweede en vierde klassen (jaarlijks)
- DUO-uitstroomonderzoek examenleerlingen (jaarlijks)
- School Ontwikkel Plan of SOP (tweejaarlijks)
- kwaliteitsonderzoek Vensters voor Verantwoording onder leerlingen en ouders van de derde klassen of de LAKS-monitor (tweejaarlijks)
- evaluatie SOP (tweejaarlijks)

9.2. Groot kwaliteitsonderhoud

Deze vorm van kwaliteitsbewaking vindt niet jaarlijks plaats, maar heeft vooral te maken met het langetermijnbeleid en de daarmee verbonden ontwikkeling van de school. Het gaat hier vooral om meer omvangrijke, schoolbrede kwaliteitsmetingen. Dit betreft:

- inspectieonderzoek (op instigatie inspectie)
- VMO-visitatie (vierjaarlijks)
- evaluatie van het Schoolplan MLA (vierjaarlijks)

Voor de visitaties van het VMO waarbij het montessorigehalte van het MLA wordt beoordeeld zorgt de school eerst voor een zeer uitvoerige zelfevaluatie die door medewerkers wordt opgesteld, waarna een externe visitatiecommissie een meerdaags onderzoek uitvoert in de school, een deelschool of een afdeling. De commissie sluit de visitatie af met een schriftelijk rapport. De eerstvolgende schoolbrede visitatie door het VMO is gepland voor 2017.

Ook het toezicht door de Onderwijsinspectie rekenen we tot het periodiek groot kwaliteitsonderhoud, evenals de vierjaarlijkse evaluatie van het Schoolplan MLA.

10. Beoogde resultaten 2021

- De brede montessori ontwikkeldoelen zijn herkenbaar vormgegeven binnen het onderwijs aan de leerlingen. De leerlingen herkennen op welke wijze dat bijdraagt aan hun persoonlijkheidsontwikkeling.
- Alle afdelingen hebben een voldoende oordeel van de inspectie. De examenresultaten zijn goed. In 2021 scoren alle examenvakken vakken goed ten opzichte van het landelijk gemiddelde.
- De nadere profilering van de mavo-afdeling in de Van Ostadestraat, de havo/vwo onderbouwafdeling en van het vwo is afgerond.
- De pilot met de homogene gymnasiumklassen is succesvol geëvalueerd. De vormgeving van het gymnasium op het MLA is duidelijk.
- De thema's van de M-werkgroep - kunnen omgaan met vrijheid en verantwoordelijkheid, samen leren en samen doen, werken in de werktijd en de MLA-kroniek - zijn geïntegreerd en maken herkenbaar voor leerlingen, docenten en ouders deel uit van het onderwijs.
- De wijze van verslaggeving en beoordeling is opnieuw vastgesteld en vormgegeven.

- Het toetsbeleid van de school is opnieuw vastgesteld waarbij minder de nadruk ligt op toetsing en meer de nadruk ligt op het bereiken van leerdoelen.
- Differentiatie naar leerstijlen is zoveel mogelijk van toepassing. Voor leerlingen zijn waar mogelijk keuzemogelijkheden aanwezig binnen de verwerking van de stof, met betrekking tot toetsing, afronding en afsluiting van onderdelen of vakken, die aansluiten bij het realiseren de leerdoelen.
- Het Person@lize project in de mavo is succesvol geëvalueerd. Deze werkwijze is breed overdraagbaar en toepasbaar binnen de school.
- De buitenschool biedt een meer herkenbare doorlopende lijn van activiteiten en projecten voor leerlingen. Keuzemogelijkheden voor leerlingen zijn ondergebracht in de MLA-academie. Een aantal keuzemogelijkheden biedt een duidelijke maatschappelijke context.
- Het MLA is opnieuw gecertificeerd als CultuurProfielSchool.
- De leerlingbegeleiding is als een doorlopende lijn herkenbaar en vormgegeven door middel van een portfolio met de titel MLA-kroniek. In de MLA-kroniek worden individuele keuzeonderdelen uit de MLA-academie, eigen activiteiten en verplichte onderdelen van het begeleidingsprogramma door de leerlingen zelf vastgelegd. De schoolloopbaan op het MLA wordt afgesloten met een presentatie door de leerlingen van de MLA-kroniek. Met ingang van 2017 ontvangen de leerlingen bij het verlaten van de school een persoonlijk plusdocument in de vorm van een certificaat.
- Met betrekking tot ondersteuning en extra ondersteuning van leerlingen voldoet het MLA aan de Amsterdamse standaard. Het Passend Onderwijs is geëvalueerd en effectief gebleken.
- Het werken met de homogene vwo-brugklassen en met homogene havo- en vwo-klassen in het derde leerjaar is geëvalueerd en opnieuw vastgesteld of bijgesteld.
- De herindeling van de school in een mavo-afdeling, een havo/vwo onderbouwafdeling, een havo-bovenbouwafdeling en een vwo-bovenbouwafdeling is positief geëvalueerd.
- Het nieuwe schoolleidingmodel is positief geëvalueerd.
- De beoordeling van de indicatoren werkdrukfactoren en energiebronnen ten aanzien van de arbeidsbelasting is positief.
- De bekostiging van de school is duidelijk en inzichtelijk vastgesteld binnen het kader van het allocatiemodel van de MSA. Er bestaat een duidelijk inzicht van de bekostiging van het onderwijs dat door de school kan worden verzorgd.
- De montessorivisitatatie van het MLA door het VMO in 2017 wordt afgesloten met een positief visitatierapport.
- Gebouw-B is geheel gerenoveerd en de vaklokalen zijn gemoderniseerd. De vernieuwingsplannen voor de gebouwen A en C zijn in een gevorderd stadium.

11. Het schoolplan 2017-2021 als leidraad

Dit schoolplan beslaat een periode van vier jaar. Dat betekent per definitie dat tussentijds sprake moet zijn van (deel)evaluaties en op grond daarvan van eventuele bijstellingen van de koers. De schoolleiding stelt daarom per twee jaar een schoolontwikkelplan (SOP) op, waarin de voornemens en doelen voor twee jaar zijn aangegeven. Het Schoolplan 2017-2021 vormt op deze manier dus de

overkoepelende beleidstekst voor twee opeenvolgende jaarlijkse schoolontwikkelplannen. Aan het eind van ieder schooljaar vindt een tussentijdse evaluatie plaats van het SOP en na twee jaar een evaluatie mede aan de hand waarvan een nieuw SOP wordt opgesteld. De DMR ontvangt de evaluatie ter informatie. Na vier jaar volgt dan de evaluatie van het Schoolplan 2017-2021 en de daarin geformuleerde beoogde resultaten als geheel. Een verkorte publieksversie van het schoolplan wordt op de website van de school geplaatst.

12. Literatuur

Bij het opstellen van dit schoolplan is gebruik gemaakt van diverse bronnen. Dat zijn vooral publicaties, in het bijzonder van de NMV, het VMO, over het moderniseren van de inhoudelijke kanten van montessori-onderwijs in het algemeen en van het voortgezet montessori-onderwijs in het bijzonder. Daarnaast is gebruik gemaakt van notities van de MSA, publicaties van het MLA zelf, en van interne en externe onderzoeken. De gebruikte en geraadpleegde bronnen worden hieronder vermeld:

Ontwikkeling in de beroepsvaardigheden van leraren, v. d. Grift & Lam, Rijksuniversiteit Groningen 1098

Montessorioopvoeding en montessorionderwijs in de 21^e eeuw, Wetenschappelijk bureau van de Nederlandse Montessori Vereniging. NMV 2001

Montessoriaans begeleiden op het MLA, C. Nihom, H. Kroon (red). MLA (?)

Montessorileren op de MSA, Notitie Montessori Scholengemeenschap Amsterdam. MSA 2006

Karakteristieken van scholen voor voortgezet montessorionderwijs, Garant. Antwerpen – Apeldoorn. Michael Rubinstein (red). VMO 2008

Bevat Evaluaties, Onderzoek naar het effect van de AcOA op het MLA. Erica Moens, Michael Rubinstein, Meta Kruger, Femke Geijssel. UVA&MSA&MLA 2009

Docent in het voortgezet montessori-onderwijs, Garant. Antwerpen – Apeldoorn. Michael Rubinstein (red). VMO 2010

Academisch werk in uitvoering, Vossiuspers. UVA 2010

Zelfevaluatie MLA voor VMO visitatie 2011, Schrijfgroep MLA. MLA 2010

Visitatierapport VMO schoolbrede visitatie MLA, Visitatiecommissie VMO. VMO 2011

Schoolplan MLA 2011-2015, Herman Vernout, Jan Winter, Peter Romein. MLA 2011

Schoolveiligheidsplan MLA 2015-2016, MLA 2015

De M van het MLA. Advies M werkgroep december 2015, Phillipe Boekstal, Karina Lamour, Minke Meegens, Tineke van Putten, Anique ter Welle, Harma van Duijn,

Chaia Levie, Henri Merx, Olmo Schiltmeijer, Evelien Winters, Harry Kuijpers, Dorrit Matena, Charlotte Post, Anke van den Tempel, Amsterdam, MLA, 2015

Evaluatie Schoolplan MLA 2011-2015, Peter Romein. MLA 2016

Ondersteuning op het MLA, Beleidsnotitie 2016. MLA 2016

Cultuurprofielplan MLA, Beleidsnotitie 2016. Rogier Oversteegen MLA 2016